

MØDE I DANSK KRIMINALISTFORENING

TIRSDAG DEN 18. NOVEMBER KL 17.00 - 19.00

TILSTÅELESERABAT I STRAFFESAGER

www.kriminalistforeningen.dk

LOVTEKSTEN (og den tidligere)

§ 82. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som formildende omstændighed,

.....

g) at gerningsmanden har aflagt tilståelse,

Den tidligere lov:

g) at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse,

Rørdam-udvalget

- Tilståelsens betydning

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 1786 af 28. december 2023, foretages følgende ændring:

1. § 82, *nr. 9*, affattes således:

»9) at gerningsmanden har aflagt tilståelse,«.

Rørdam-udvalget

• Lovbemærkningerne:

Til § 2 - Til nr. 1

Straffelovens § 82 indeholder en ikke udtømmende opregning af formildende omstændigheder ved straffens fastsættelse. Det følger af § 82, nr. 9, at det i almindelighed skal indgå som en formildende omstændighed, at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse.

Det foreslås at ændre § 82, nr. 9, så bestemmelsen angiver, at gerningsmanden har aflagt tilståelse.

Forslaget indebærer, at det ikke længere vil være en betingelse for, at lovbestemmelsen kan anvendes, at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv, eller at gerningsmandens tilståelse er fuldstændig.

Forslaget lovfæster dermed, at en tilståelse i almindelighed også skal indgå som en formildende omstændighed, når gerningsmanden ikke har angivet sig selv eller tilståelsen ikke er fuldstændig.

En tilståelse vil imidlertid stadig i højere grad kunne medføre en lavere straf, når gerningsmanden tillige har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse.

Har gerningsmanden ikke angivet sig selv, vil der også stadig i højere grad være grund til, at en tilståelse medfører en lavere straf, når tilståelsen afgives tidligt under sagen, sådan at politiet spares for en længere efterforskning, og sådan at sagen kan nå at blive fremmet som en tilståelsessag. I dette tilfælde kan tilståelsen efter omstændighederne tillægges betydelig vægt ved strafudmålingen.

Der vil være mindre grund til, at en tilståelse medfører en lavere straf, når tilståelsen først afgives under hovedforhandlingen i en domsmandssag eller nævningsag. Hvis tiltalte forud for hovedforhandlingen gennem forsvareren tilkendegiver at ville tilstå flere væsentlige forhold i sagen med den virkning, at bevisførelsen under hovedforhandlingen og dermed antallet af retsdage kan begrænses i væsentlig grad, kan en sådan tilståelse dog også medføre en lavere straf, selv om der også er forhold, som ikke tilstås.

Det forekommer i praksis, at tiltalte under en tilståelsessag ikke tilstår den fulde sigtelse. I nogle tilfælde frafalder anklagemyndigheden de ikke tilståede forhold eller elementer, og sagen fremmes i det tilståede omfang. Eftersom tiltalte i denne situation er at anse som ikke skyldig i de frafaldne forhold eller elementer, skal tiltaltes tilståelse i denne situation anses som en fuldstændig tilståelse.

I andre tilfælde fastholder anklagemyndigheden sigtelsen i de ikke tilståede forhold eller elementer med den konsekvens, at sagen ikke kan afsluttes som en tilståelsessag, men må gennemføres som en domsmandssag eller nævningsag. I denne situation har tiltalte alene aflagt delvis tilståelse, og tilståelsen bør kun medføre en lavere straf, hvis den omfatter en betydelig del af sagen både i relation til den sparede bevisførelse og retsdage under hovedforhandlingen og i relation til den samlede straf, hvis tiltalte også findes skyldig i de ikke tilståede forhold. Hvis tiltalte under domsmandssagen eller nævningsagen alene findes skyldig i det tilståede omfang, skal tilståelsen derimod anses som en fuldstændig tilståelse, der efter omstændighederne kan tillægges betydelig vægt ved strafudmålingen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

TfK 2025.237H, om tilståelsesrabat, § 82, stk. 1, nr. 9

Bestemmelsen blev nyaffattet ved lov nr. 661 af 11. juni 2024. Forud for lovændringen skulle det efter bestemmelsen i almindelighed indgå som formildende omstændighed, at gerningsmanden frivilligt havde angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse. Efter lovændringen er det ikke længere et krav, at gerningsmanden har angivet sig selv, eller at tilståelsen er fuldstændig.

Det fremgår af forarbejderne, at ændringen af § 82, stk. 1, nr. 9, er et af flere initiativer, der med baggrund i arbejdet i bl.a. det såkaldte Rørdam-udvalg skal medvirke til at nedbringe de lange ventetider og frigøre ressourcer ved domstolene, jf. Folketingstidende 2023-24, tillæg A, lovforslag nr. L 115, s. 10.

Der er i lovforslagets bemærkninger vedrørende § 82, stk. 1, nr. 9, opregnet en række tilfældegrupper med generel angivelse af, i hvilket omfang tilståelse skal indgå som formildende omstændighed, jf. Folketingstidende 2023-24, tillæg A, lovforslag nr. L 115, s. 107f. På baggrund heraf opstilles i det følgende kategorier, der angiver rammerne for tilståelsesrabat.

Generelt om strafudmålingen ved tilståelse

Højesteret bemærker, at straffens udmåling i den enkelte sag beror på en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder.

De intervaller, der er angivet ovenfor under de enkelte kategorier, er udgangspositioner, der kan fraviges i op- eller nedadgående retning. Dette kan ske bl.a., hvis tilståelsesrabattens størrelse vil føre til strafpositioner i strid med straffelovens § 33 eller strafpositioner, som afviger fra, hvad der efter praksis er almindelig anvendt. Hvis f.eks. en straf i en sag i kategori 3 uden tilståelsesrabat ville skulle udmåles til fængsel i 30 dage, vil en strafreduktion kunne føre til, at straffen fastsættes til fængsel i 20 dage, selv om en reduktion af denne størrelse ligger uden for det angivne interval på mellem ca. 10 og ca. 20 %.

3030

Straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9, og dens forarbejder skelner ikke mellem forskellige typer af lovovertrædelser. Højesteret finder imidlertid, at der er sager og sagsområder, hvor der som udgangspunkt ikke kan gives tilståelsesrabat alene ud fra procesøkonomiske hensyn.

Det gælder bl.a. for sagsområder, hvor der generelt ikke spares væsentlige ressourcer ved en tilståelse, og hvor der efter praksis er ret faste takster for udmåling af bøder eller kortere fængselsstraffe som f.eks. inden for færdselslovgivningen.

Desuden vil der være sager, herunder om drab, voldtægt, vold og andre grove integritetskrænkelser, hvor retshåndhævelsessenssyn vil tale imod, at der gives tilståelsesrabat alene ud fra procesøkonomiske hensyn.

Kategori 1

Ifølge lovbemærkningerne vil en tilståelse »stadig i højere grad kunne medføre en lavere straf, når gerningsmanden tillige har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse.«

Højesteret finder, at der i et sådant tilfælde som udgangspunkt kan ske en reduktion af straffen på ca. en tredjedel eller mere.

Kategori 2

Af lovbemærkningerne fremgår, at har »gerningsmanden ikke angivet sig selv, vil der også stadig i højere grad være grund til, at en tilståelse medfører en lavere straf, når tilståelsen afgives tidligt under sagen, sådan at politiet spares for en længere efterforskning, og sådan at sagen kan nå at blive fremmet som en tilståelsessag. I dette tilfælde kan tilståelsen efter omstændighederne tillægges betydelig vægt ved strafudmålingen.«

Højesteret finder, at der i et sådant tilfælde som udgangspunkt kan ske en reduktion af straffen på mellem ca. 20 % og ca. en tredjedel.

Kategori 3

Lovbemærkningerne indebærer, at der i tilståelsessager, hvor politiet ikke spares for en længere efterforskning, ikke kan gives samme tilståelsesrabat som i kategori 2.

Højesteret finder, at der i sådanne tilfælde som udgangspunkt kan ske en reduktion af straffen på mellem ca. 10 og ca. 20 %. Som eksempel kan nævnes de narkotika- og våbensager, hvor det erkendte forhold svarer til politiets fund hos den pågældende.

Kategori 4

Af lovbemærkningerne fremgår, at der »vil være mindre grund til, at en tilståelse medfører en lavere straf, når tilståelsen først afgives under hovedforhandlingen i en domsmandssag eller nævningsag. Hvis tiltalte forud for hovedforhandlingen gennem forsvareren tilkendegiver at ville tilstå flere væsentlige forhold i sagen med den virkning, at bevisførelsen under hovedforhandlingen og dermed antallet af retsdage kan begrænses i væsentlig grad, kan en sådan tilståelse dog også medføre en lavere straf, selv om der også er forhold, som ikke tilstås.«

Højesteret finder, at der i sådanne tilfælde som udgangspunkt kan ske en reduktion af straffen på mellem ca. 10 og ca. 20 %, der beregnes ud fra straffen for det eller de tilståede forhold.

Kategori 5

Lovbemærkningerne omtaler ikke tilfælde, hvor tiltaltes tilståelse forud for eller under hovedforhandlingen ikke medfører, at antallet af retsdage kan begrænses i væsentlig grad, men hvor tilståelsen dog har haft en vis betydning for sagens afvikling.

Højesteret finder, at det i sådanne tilfælde afhænger af omstændighederne, om der skal gives en tilståelsesrabat. I givet fald kan tilståelsesrabatten som udgangspunkt højest udgøre ca. 10 %.

Kategori 6

Lovbemærkningerne omtaler ikke den situation, hvor tiltalte mod sin benægtelse er dømt i byretten, og hvor tilståelsen først afgives under anken.

Højesteret finder, at tilståelsen i et sådant tilfælde som det klare udgangspunkt ikke skal tillægges betydning ved fastsættelsen af straffen. I en situation, hvor tilståelsen først afgives under anken, spares der typisk ikke ressourcer hos politiet, og der spares heller ikke ressourcer hos byretterne. Endvidere vil en rabat for tilståelse under anken tilskynde til flere ankesager ved landsretterne, hvilket vil være i strid med formålet bag ændringen af straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9.

Betingelser for sagens fremme jf. RPL § 831

§ 831. Afgiver sigtede i et retsmøde efter § 694, stk. 3, en uforbeholden tilståelse i en straffesag, hvor lægdommere ellers skulle have medvirket, kan sagen straks fremmes til dom, uden at der udarbejdes anklageskrift, hvis

- 1) tilståelsens rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger,*
- 2) sigtede og anklageren giver samtykke,*
- 3) retten ikke finder det betænkeligt at afgøre sagen uden hovedforhandling og*
- 4) der ikke bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens § 70.*

Overvejelser

- Behovet for klarhed i retspraksis
- Behovet for klarhed i rådgivningen af klienten
- Behovet for klarhed i udmeldingen fra anklagemyndigheden
- Rettens uafhængighed af parternes påstande
- Overvejelser:
 - Særlige krav til forsvarerens rådgivning
 - Bevisets stilling, procesrisiko
 - Risiko for urigtig tilståelse?